

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 64

(2007–2008)

Om lov om endringer i folketrygdloven

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 6. juni 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette fram forslag til lov om endringer i folketrygdloven kapittel 3. Forslaget er en oppfølging av drøftinger mellom Regjeringen og Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Akademikerne om pensjonsregulering fra 1. mai 2008. Av protokollen av 28. mai 2008 fremgår det blant annet at Regjeringen vil foreslå for Stortinget at ordningen med garantert tilleggspensjon til unge uføre styrkes ved at nivået på antatte framtidige pensjonspoeng økes fra 3,30 til 3,50 med virkning fra 1. mai 2008. Bakgrunnen for lovforslaget følger av stortingsproposisjon av 6. juni 2008 om trygdeoppgjøret 2008, se St.prp. nr. 65 (2007-2008).

2 Forbedring av tilleggspensjon for unge uføre født etter 1940

2.1 Gjeldende ordning

Uførepensjonister født etter 1940 og som er blitt arbeidsuføre før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, kan i dag få en tilleggspensjon beregnet etter poengtall 3,30. Før 1. mai 2008 utgjorde gjennomsnittlig pensjon til denne gruppen om lag 162 000 kroner.

Denne særordningen for unge uføre ble innført med virkning fra 1. mai 1981 og gjaldt for personer som ble arbeidsuføre før fylte 20 år. Senere har både aldersgrensen og de poengtall som ligger til grunn for beregningen av antatte framtidige pensjonspoeng for unge uføre blitt hevet en rekke ganger. Fram til 1998 gjaldt ordningen alle som ble uføre før den fastsatte aldersgrensen. Ved en lovendring som trådte i kraft 1. januar 1998, se Ot.prp. nr. 8 (1996-97) ble det innført et særskilt medisinsk vilkår for rett til minste tilleggspensjon for unge uføre. Vilkåret er at det må foreligge en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert.

Teknisk gjennomføres denne særordningen ved at de unge uføre blir godskrevet et framtidig årlig poengtall på 3,30 for hvert år fra og med det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt, til og med det året vedkommende fyller 66 år. Løsningen innebærer at poengene og den tilsvarende tilleggspensjonen behandles på samme måte som poeng og tilleggspensjon bygget på faktisk egen opptjening. Særordningen får følgelig også betydning når personer som har hatt tilleggspensjon som ufør blir alderspensjonist og for eventuelle etterlatte.

Tilleggspensjonen kan først utbetales fra og med den kalendermåned den unge uføre fyller 20 år, selv om uførheten er inntrådt tidligere. Uførepensjon etter folketrygdlovens kapittel 12 i form av grunnpensjon med særtillegg (minstepensjon) kan ytes fra fylte 18 år.

Etter folketrygdloven § 12-7 er det et generelt vilkår for uførepensjon at arbeidsevnen er nedsatt

med minst halvparten. Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for særordningen for unge uføre. Samtidig med at de medisinske vilkårene i ordningen ble skjerpet fra 1. januar 1998, ble det gitt en bestemmelse som sikrer unge uføre som har vært mer enn 50 prosent yrkesaktive etter fylte 26 år garantert tilleggspensjon dersom arbeidsforsøket ikke lykkes. Minste tilleggspensjon kan i slike tilfeller gis dersom kravet om uførepensjon settes fram før fylte 36 år. Det er en forutsetning at den alvorlige og varige sykdommen er påvist før fylte 26 år. Formålet er at unge uføre skal få større muligheter til å forsøke seg i arbeidslivet.

2.2 Departementets vurdering og forslag

I henhold til protokoll av 28. mai 2008 mellom Regjeringen og Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Akademikerne, er partene enige om at unge uføre skal få poengtallet hevet fra 3,30 til 3,50 fra 1. mai 2008. Det gjelder gruppen unge uføre født etter 1940.

Med en regulering av grunnbeløpet fra 66 812 kroner til 70 256 kroner og en poengøkning fra 3,30 til 3,50 vil minste tilleggspensjon til unge uføre heves med om lag 14 000 kroner til 173 532 kroner pr. år fra 1. mai 2008 (forutsatt 40 poengår og en tilleggspensjonsprosent på 42).

På bakgrunn av de avsluttede drøftinger mellom partene og protokoll av 28. mai 2008, foreslår departementet at folketrygdloven § 3-21 endres slik at poengtallet 3,30 endres til 3,50. Det vises til lovforslaget.

2.3 Ikrafttredelse. Administrative og økonomiske konsekvenser

I henhold til protokollen fra årets trygdeoppgjør skal økningen av framtidig poengtall fra 3,30 til 3,50 i folketrygdloven § 3-21 gjelde fra 1. mai 2008. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2008. Bestemmelsen omfatter unge uføre født etter 1940. En liten andel av disse vil ha gått over fra uførepensjon til alderspensjon i 2008. Den foreslåtte endringen er forutsatt å gjelde også for denne gruppen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet anslår gruppen unge uføre født etter 1940 til ca. 45.000 uførepensjonister (en andel på 15,1 prosent av alle uføre).

Med et grunnbeløp på 70 256 kroner utgjør differansen mellom tilleggspensjon beregnet etter poengtall 3,3 og 3,5 et beløp på 5 900 kroner.

På årsbasis utgjør merutgiftene ved forslaget om lag 270 millioner kroner. For de resterende 8/12 av 2008 blir merutgiftene om lag 180 millioner kroner. Det vises for øvrig til stortingsproposisjon av 6. juni 2008 om trygdeoppgjøret 2008, se St.prp. nr. 65 (2007-2008).

Hevingen av den garanterte tilleggspensjonen for unge uføre kommer i tillegg til reguleringen av grunnbeløpet og en heving av den ordinære satsen for særtillegget. Årets trygdeoppgjør innebærer således noe merarbeid for Arbeids- og velferdsetaten sammenlignet med ordinære trygdeoppgjør. Arbeids- og velferdsetaten vil gi nærmere informasjon om forventet tidspunkt for oppjustering og når etterbetaling vil kunne skje.

3 Lovteknisk justering for å videreføre gjeldende beløpsgrenser for inntektsprøving av forsørgingstillegg

Til alderspensjon og uførepensjon blir det etter folketrygdloven §§ 3-25 og 3-26 gitt forsørgingstillegg (tillegg for forsørget ektefelle og barn). Forsørgingstilleggene inntektsprøves etter folketrygdloven § 3-26.

Forsørgingstilleggene reduseres med 50 prosent av inntekt over et fribeløp, se folketrygdloven § 3-26 femte ledd. Fribeløpet er i dag knyttet til størrelsen på minstepensjonen for ektepar, og avhenger videre av hvor mange barn paret har. Minstepensjon består av grunnpensjon og særtillegg, slik at minstepensjonen og dermed det nevnte fribeløpet øker når særtillegget øker.

I forbindelse med trygdeoppgjøret 2008 er det foreslått å øke den ordinære særtilleggssatsen, se St.prp. nr. 65 (2007-2008). Økningen i minstepensjonene tar ikke sikte på å endre inntektsprøvingen av forsørgingstilleggene. Siden fribeløpets størrelse i dag er knyttet til størrelsen på minstepensjonen, er det nødvendig å fjerne tilknytningen til minstepensjonssatsene for å unngå en tilsvarende heving av fribeløpsgrensen.

Fribeløpsgrensen i § 3-26 femte ledd bokstav a svarer til minstepensjonen for ektepar (1.6433 G x 2) tillagt 5 prosent av grunnbeløpet dvs. 3,3366 G. I bokstav c tilsvarende fribeløpsgrensen minstepensjon for enslige (1.7933 G) tillagt 85 prosent av grunnbeløpet dvs. 2,6433 G. Departementet foreslår at folketrygdloven § 3-26 femte ledd bokstav a

og c endres slik at inntektsprøvingen av forsørgingstillegget skal skje med det samme fribeløpet i prosent av grunnbeløpet som i dag.

Endringen, som foreslås å tre i kraft straks og med virkning fra 1. mai 2008, er en videreføring av gjeldende fribeløpsgrenser og har ikke økonomiske konsekvenser verken for folketrygden eller den enkelte stønadsmottaker. Endringen har heller ikke administrative konsekvenser.

4 Merknader til bestemmelsene i lovforslaget

Til endringen i folketrygdloven § 3-21

Bestemmelsen gjelder medregning av antatte framtidige pensjonspoeng for unge uføre født etter 1940. Endringen i *første ledd første punktum* innebærer at framtidige pensjonspoeng for personer som er omfattet av bestemmelsen heves fra 3,30 til 3,50. Endringen er en oppfølging av trygdeoppgjøret 2008 og skal også gjelde for løpende tilfeller. Se punkt 2.

Til endringene i folketrygdloven § 3-26

Bestemmelsen gjelder inntektsprøving av ektefelle tillegg og barnetillegg. Etter gjeldende regler er fribeløpet knyttet til størrelsen på minstepensjonen. Endringene i *femte ledd bokstav a og c* innebærer en videreføring av gjeldende fribeløp målt i forhold til grunnbeløpet. Videreføringen skjer ved at fribeløpet knyttes til en prosent av grunnbeløpet, og ikke til minstepensjonssatsene. Uten en slik endring ville hevingen av særtillegget i trygdeoppgjøret 2008 medført en utilsiktet økning av fribeløpet. Se punkt 3.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-21 første ledd første punktum skal lyde:

Et medlem som blir ufør før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, får medregnet framtidige pensjonspoeng med minst 3,50 for hvert år.

§ 3-26 femte ledd bokstav a skal lyde:

Dersom pensjonisten har rett til ektefelletillegg, men ikke barnetillegg, skal fribeløpet svare til *et beløp lik 3,3366 ganger grunnbeløpet*.

§ 3-26 femte ledd bokstav c første punktum skal lyde:

Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til *et beløp lik 2,6433 ganger grunnbeløpet*.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

- 1 Endringen i § 3-21 trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2008 for løpende tilfeller. Endringen gis også virkning for personer med tilleggspensjon hvor framtidige pensjonspoeng beregnet på grunnlag av § 3-21 er godskrevet etter § 3-19.
- 2 Endringene i § 3-26 trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2008.